Talous ja verotus
Lauri Lehmusoja

15.11.2021

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

HE 186/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verovuosina 2021–2025 annetun lain sekä varainsiirtoverolain 56 c §:n muuttamisesta

- EK kannattaa esitettyä korotusta tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennykseen
- Kannustin on soveltamisalaltaan hyvin kapea ja siten merkitykseltään rajallinen – vain vähäinen osa yritysten T&K-panostuksista on lisävähennykseen oikeuttavaa tutkimusyhteistyötä
- Lisävähennyksen enimmäismäärä 500.000 euroa johtaa siihen, että sen verovaikutus voi osakeyhtiössä olla enintään 100.000 euroa
- Suomeen tarvitaan laajapohjainen ja pysyvä T&K-kannustin, jonka piirissä olisivat yritysten keskeisimmät oman T&K-toiminnan menot
- On tärkeää huolehtia sekä suorasta innovaatiorahoituksesta että verokannustimen kehittämisestä, koska osalle yrityksiä verotuki on järkevämpi ja osalle suora tuki toimii paremmin

Tutkimusyhteistyön verokannustin

EK kannattaa esitettyä korotusta tutkimusyhteistyön verokannustimeen.

Kannustin on kuitenkin soveltamisalaltaan hyvin kapea – vain muutama prosentti yritysten tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoista kohdistuu lisävähennyksen piirissä olevaan tutkimusyhteistyöhön. Ylivoimainen pääosa yritysten T&K-panostuksista jää siten lisävähennyksen alan ulkopuolelle. Tämän vuoksi lisävähennyksen ja sen nyt puheena olevan muutoksen merkitys T&K-toiminnan edistämisessä jäänee melko vähäiseksi.

Myös lisävähennyksen enimmäismäärä ehdotetaan jäävän ennalleen 500.000 euroon. Koska lisävähennys tehdään elinkeinotoiminnan tulosta, lisävähennyksen vaikutus maksuunpantavaan veroon voi osakeyhtiöllä olla enimmillään 100.000 euroa. PK-yritykselle tämä on merkittävä summa, mutta esimerkiksi suuren pörssiyhtiön osalta tämän suuruisen kannustimen ei voi olettaa ratkaisevasti vaikuttavan päätöksiin tutkimus- ja kehitystoiminnan laajuudesta tai maantieteellisestä sijoittumisesta.

EK katsoo, että hallitusohjelman mukaisen 4 % tutkimus- ja kehityspanostusten brutto-kansantuoteosuuden saavuttamiseksi Suomessa on tarve laajapohjaiselle ja pysyvälle T&K-kannustimelle, jonka piirissä olisivat yritysten keskeisimmät oman T&K-toiminnan menot.

T&K-toiminnan edistäminen verokannustimin toiminee erityisen hyvin PK-yrityksille, koska verokannustimen soveltaminen on olennaisesti yksinkertaisempaa ja selväpiirteisempää kuin suorien innovaatiotukien hakeminen. Toisaalta monissa tilanteissa ja monille yrityksille suora innovaatiorahoitus sopii paremmin. On tärkeää kehittää molempia vaihtoehtoja.

Hallitusohjelman tavoite T&K-toiminnan bruttokansantuoteosuuden kasvattamisesta on perusteltu. On yhteiskunnan etu, että yritysten T&K-toiminta on laajempaa, kuin mitä ne tekisivät vain tiukasti oman liiketoimintansa välittömistä tarpeista – kauaskantoisemmat ja tuotoltaan epävarmat tutkimushankkeet voivat taloudellisesti olla liian epävarmoja toteutuakseen kokonaan yrityksen omalla rahoituksella. Tällaiset tutkimusprojektit saattavat kuitenkin pitkällä aikavälillä tuottaa koko yhteiskunnan kannalta erittäin merkittäviä innovaatioita.

Myös muissa kuin suoraan T&K-toimintaa koskevissa verohankkeissa tulisi ottaa huomioon vaikutukset T&K-toimintaan. Esimerkiksi asiantuntijoiden kansainvälistä liikkuvuutta ja työmatkoja haittaavat lakimuutokset voivat merkittävästi heikentää Suomen asemaa tutkimuksen ja kehityksen toimintaympäristönä. Esimerkki tässä mielessä haitallisesta verohankkeesta on ehdotus taloudellisen työnantajan käsitteen käyttöönotosta, jos se tulee soveltumaan tavanomaisiin lyhyehköihin työmatkoihin.

Muilta osin EK:lla ei ole hallituksen esitykseen lausuttavaa.